

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (instate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 19. maja 1899.

Politiški oddelek.

Naše deželne finance.

Kranjski deželni zbor je zaključil svoje letošnje zasedanje, in poslanci so se razšli z zavestjo, da so letos mnogo koristnega ukrenili.

Tudi v minolem zasedanju je poslancem provzročal največ skrbij položaj deželnih financ, ki postaja če dalje težavnejši. Pri dotičnih razpravah je vlada ostala popolnoma pasivna, in njen sicer jako zgovorni zastopnik ni izgubil nobene besede o tej stvari, kar pač jasno kaže, da vlada za potrebe dežel nima smisla in nima srca.

Časih se je mislilo in upalo, da prepusti država realne davke deželam. S tem bi bilo deželam znatno pomagano, ali to upanje je popolnoma izginilo. Pokazalo se je z vso jasnostjo, da dežele od države nimajo ničesar pričakovati, in zato se je češki deželni zbor odločil za zvišanje doklad.

Kranjski deželni zbor nima resne volje, da se tej eventualnosti umakne, in zato je v minolem zasedanju sklenil, ustanoviti „zaklad za melioracije in javna dela na Kranjskem“, s katerim sklepom je storjen važen korak k vzdravljenju naših financ.

Zaklada za melioracije in javna dela prvi namen je, omogočiti, da se resnično potrebne investicije čim prej izvedejo, in da se ne bodo zavlačevale, kakor je bilo doslej potrebno vsled tega, ker ni bilo potrebnega kapitala na razpolago. Nadaljni namen pa je, da se napravi v tem oziru tudi red, in da se ne bodo več mogle dovoljevati podpore brez prave potrebe in v namene, za katere deželi ni skrbeti, kar je bila doslej navada.

S tem zakladom se napravi v deželnem budgetu red. Odpadli bodo razni nepotrebni izdatki, in zagotovila se bode večja štedljivost, toda — in to se

mora brez ovinkov priznati — s tem se dohodki dežele čisto nič ne pomnože, a prav to je potrebno, ako se naj uredi finance.

Naloge dežele se množe od leta do leta. Dežela ima vedno večje dolžnosti izpolnjevati, potrebuje vedno več sredstev, dohodki pa se množe le jako malo ali celo nič. Zatorej je treba gledati, da se odpro deželi novi viri, da dobi novih dohodkov.

S prepustitvijo realnih dohodkov bi jej bilo najbolje pomagano, a ker na to ni upati, da se doseže v doglednem času, je dolžnost, da se poiščejo novi viri.

Že v zadnjem zasedanju se je naglašalo, da novih vžitninskih davkov, na jesih ali na petrolej, ne bo kazalo nalagati, ali morda bo vendar potrebno po tem sredstvu poseči, posebno, ako se ne posreči prizadevanje, da bi država prepustila deželi pobiranje vžitnine na žganje, kar bi moglo dajati deželi 40 do 50.000 gld. na leto čistega dohodka.

Zadrega za nove vire je torej jako velika, in zaman si belijo najbistroumnejši naši možje glave, kako pomagati. V tacih razmerah pade nehote pogled na uradništvo v naši deželi. To uradništvo je deležno vseh dobrot, kar jih dajeti dežela in občina svojim prebivalcem. Uradniški otroci obiskujejo javne šole, kar se stori v prometnem, v zdravstvenem in v kulturnem oziru, vse uživajo tudi uradniki in njih rodbine, pri tem pa so oproščeni vseh deželnih in občinskih doklad.

V najnovejšem času so uradniške plače tako ugodno urejene, da mora vsakdo priznati, da je položaj uradnika najudobnejši, zato pa je očitno krivično, da so uradniki kakor nekaka kasta oproščeni vseh deželnih in občinskih davkov, in da uživajo brezplačno, kar se je napravilo obče koristnega z žulji tistih, ki nimajo zagotovljene eksistence, in se morajo za boren kruhek vse drugače truditi, kakor uradniki.

Uradniški privilegij, da so uradniki oproščeni deželnih in občinskih davkov je anomalija v naših časih

je popolnoma utemeljen. Kakor je plemstvo izgubilo pravico biti oproščeno vseh davkov, tako se more narediti konec tudi uradniškemu privilegiju vsled katerega stoji v deželi, kakor kaka posebna višja kasta.

Razmere v deželi so prekerne, in ker treba odpreti novih virov, bo treba gledati, da se tudi uradništvo pribegne k bremenom v deželne namene.

Deželni zbor kranjski.

17. seja, dne 9. maja.

Posl. Šubic je utemeljeval svoj samostojni predlog glede ustanovitve deželne obrtne komisije, kateri predlog se je odkazal upravnemu odseku.

Posl. Hribar je na to poročal o dež. proračunu za l. 1899., kateri izkazuje potrebščine 1,463.734 gld., pokritja pa 175.282 gld., torej primankljaja 1,288.452 gld.

O proračunu se je razvila daljša generalna debata, v katero so posegli različni govorniki. Razprava je bila mirna in stvarna.

Poslanca Povše in Luckmann sta govorila o deželnih financah, Lenarčič je pojasnil, da pri razpravi o realnem zakonu ni s svojim predlogom glede učenja ruskega jezika nameraval nikake politične demonstracije uprizoriti, nego da je imel pred očmi najprej praktične potrebe in pa dejstvo, da je sramotno za slovanske narode, da morajo mej seboj nemški občevati.

Šubic je prebil nelojalno poročanje nemških listov o sejah dež. zbora. Schwegel je opozarjal, da treba kar ukreniti glede saniranja dež. financ, in je ugovarjal Lenarčiču, da Slovani ne smejo imeti slovanskega občevalnega jezika, češ, njih občevalni jezik je nemščina.

Poročevalec Hribar je Schwegla dobro okrcal, na kar je zbornica pričela specijalno debato o proračunu.

Posl. Ažman je grajal, da dež. odbor ni razdelil za podporo Raiffeisenovih posojilnic določene svote, na kar je posl. Murnik pojasnil, da dež. odbor tega ni smel, storiti, ker v celi deželi nobene Raiffeisenove posojilnice ni.

Posl. Grasselli se je zavzel za konjsko bolnico v Ljubljani, posl. Šubic za vodovod v Kranju, posl. Pfeifer za vodovod na Raki, posl. Grasselli za dež. zdravnike, posl. Božič pa za uredbo tarifov za okrožne zdravnike v prid tistemu delu prebivalstva, ki stanuje v večji razdalji od zdravnikovega sedeža.

18. seja dne 10. maja.

Zbornica je v tej seji najprej dognala specijalno razpravo o proračunu.

Posl. Grasselli se je zavzel za razširjenje ljubljanske male gimnazije v popolno gimnazijo, na kar je dež. predsednik baron Hein pojasnil, da je stvar že zagotovljena.

Posl. dr. Majaron je razpravljal o vseučiliščnih ustanovah in nasvetoval točnejšo interpretacijo dotičnega sklepa.

Jako ostra, a za obe slovenski stranki malo častna razprava se je vnela pri predlogu posl. Kalana, naj se

društvu „Naša Straža“ namenjena podpora zviša od 100 gld. na 1000 gld. V debato so posegli razni poslanci. Kalanov predlog je bil odklonjen.

Posl. Višnikar je razpravljal o službenih potovanjih in distančnih razkaznicah, o občinskih taksah in o poštarstvu.

Posl. Pfeifer je priporočal zgradbo belokranjskih železnic na kar mu je dal posl. Murnik potrebnih pojasnil.

Posl. Modic je predlagal, naj se poskrbi, da se cesta mej Orehkom in Prestrankom ne bo zapirala, posl. Kajdiž pa je zavzel za cesti Vodice—Brnik in Ljubljana—Kranj.

S tem je bila končana proračunska razprava in je zbornica sprejela vse tekom razpraven asvetovane resolucije, kakor tudi naslednje predloge finančnega odseka.

19. seja, dne 12. maja.

O § 11. letnega poročila dež. odbora je poročal posl. Košak in priporočal, naj se odobri zajedno pa vpraša, kaj je z zgradbo dež. dvorca.

Glede dvorca so se oglasili poslanci dr. Papež, Grasselli, baron Schwegel in ces. svet. Murnik, kateri je pojasnil, da je načrt za novi dvorec napravil prof. Hrasky, da so se zaslišani strokovnjaki izrekli o načrtu jako ugodno, da pa se glede stroškov še ni doseglo popolno jedinstvo. Dež. odbor je dela za dvorec že razpisal, toda oddal jih bo samo, če se pokaže, da je izhajati z določenim kreditom 375.000 gld.

Posl. Grasselli je poročal o zavarjanju poslov, in je bilo sklenjeno izreči se za razširjenje zakona z dne 30. marca 1888 v tem smislu, da se sprejmejo tudi posli mej zavarovane.

Posl. dr. Tavčar je poročal o komasaciji zemljišč, in je bil dotični zakon sprejet.

Po poročilu posl. Božiča je bilo sklenjeno, dovoliti občini Planinski Rovt pri Jesenicah 1000 gld. podpore za napravo občinske ceste in uvrstiti mej občinske ceste kranjski industrijalni družbi lastno cesto za Jesenicami.

Posl. baron Wurzbach je poročal o preložitvi ceste Litija—Šmartno, in je bil dotični zakonski načrt odobren.

Posl. Murnik je poročal o poučevanju v lončarstvu, in je bilo sklenjeno, naj plača dež. odbor za poučevanje potrebne podpore, material itd.

Posl. Murnik je poročal o ustanovitvi obrtne šole mehaniško tehniške in stavbene smere v Ljubljani, in je bilo izrečen, da bo dežela dovolila ali večji enkratni prispevek ali primeren letni donesek.

Po poročilu posl. Ulma je bila opuščena drž. cesta v Kandiji uvrščena mej deželne ceste,

Posl. dr. Tavčar je poročal o Šubičevem predlogu glede ustanovitve dež. obrtne komisije, in je bilo sklenjeno naročiti dež. odboru, da tako komisijo ustanovi.